

Asia: VN/34874/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne kuntien varautumisen yleistä ohjausta ja seurantaa koskevasta muutosehdotuksesta (10 §)

-

Näkemyksenne vaikuttamistoimielinten aloiteoikeutta ja vanhusneuvoston nimeämistä koskevista muutosehdotuksista (26-28 §)

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhusneuvoston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta

Vanhusneuvosto lausuu luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta ikääntyneen väestön osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien näkökulmasta.

Vaikka esitys koskee tässä vaiheessa kuntien vaikuttamistoimielimiä, vanhusneuvoston näkemyksen mukaan esityksessä käsiteltävät kysymykset ovat olennaisia myös hyvinvointialueiden vanhusneuvostojen toiminnan ja ikääntyneiden yhdenvertaisen osallisuuden kannalta.

1. Yleinen arvio esityksestä

Luonnoksessa esitetty vaikuttamistoimielinten oikeus tehdä aloitteita selkeyttää nykyistä sääntelyä. Aloiteoikeuden kirjaaminen lakiin on perusteltu toimenpide, mutta se ei yksinään riitä vahvistamaan vaikuttamistoimielinten tosiasiallista asemaa päätöksenteossa.

Vanhusneuvoston näkemyksen mukaan esitys jää vaikuttamistoimielinten vaikutusmahdollisuuksien kannalta suppeaksi.

2. Aloiteoikeuden rajallinen vaikuttavuus

Käytännön kokemusten perusteella aloitteiden vaikutus jää usein vähäiseksi, mikäli vaikuttamistoimielimillä ei ole:

- mahdollisuutta osallistua asioiden valmisteluun
- suoraan yhteyttä päätöksentekoon

Aloiteoikeus toimii parhaiten täydentävänä välineenä, ei ensisijaisena vaikuttamiskeinona.

3. Osallistuminen valmisteluun ja päätöksentekoon

Vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että lainsäädäntöä kehitettäessä arvioidaan mahdollisuuksia vahvistaa vaikuttamistoimielinten asemaa myös muilla tavoin, kuten:

- velvoittamalla kuulemaan vanhusneuvostoa ikääntyneitä merkittävästi koskevassa valmistelussa
- selkeyttämällä puhe- ja läsnäolo-oikeuden mahdollisuuksia päätöksentekokierroksissa

Nykyinen sääntely jättää nämä kysymykset pitkälti paikallisen harkinnan varaan, mikä johtaa ikääntyneiden osallisuuden eriytymiseen eri alueilla

4. Hyvinvointialueiden näkökulma ja sääntelyn laajentamistarve

Vanhusneuvosto katsoo, että kuntien ja hyvinvointialueiden vaikuttamistoimielimiä koskevaa sääntelyä tulisi tarkastella kokonaisuutena. Hyvinvointialueiden vanhusneuvostot toimivat ikääntyneiden kannalta keskeisissä palvelukokonaisuuksissa, ja niillä on vastaava tarve vaikuttaa päätöksentekoon kuin kuntien vanhusneuvostoilla.

Vanhusneuvosto esittää, että jatkovalmistelussa arvioidaan:

- vastaavan sääntelyn ulottamista myös hyvinvointialueiden vanhusneuvostoihin
- vaikuttamistoimielinten aseman vahvistamista yhdenmukaisesti eri hallinnon tasoilla

5. Yhteenveto

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhusneuvosto katsoo, että lakiluonnoksen jatkovalmistelun tulisi vahvistaa vaikuttamistoimielinten asemaa laajemmin kuin pelkän aloiteoikeuden osalta sekä tarkastella sääntelyn soveltamista myös hyvinvointialueiden vanhusneuvostoihin.

Ikääntyneiden osallisuuden vahvistaminen edellyttää selkeitä ja velvoittavia rakenteita, jotka tukevat vaikuttamista jo asioiden valmisteluvaiheessa.

12.2.2026 § 11

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhusneuvosto

Marja-Liisa Saares

Puheenjohtaja

Näkemyksenne konserniohjetta koskevasta muutosehdotuksesta (47 §)

-

Näkemyksenne kirjanpitoa ja toimintakertomusta koskevista muutosehdotuksista (112 ja 115 §)

-

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista

-

Muut huomionne esitysluonnoksesta

-

Saares Marja-Liisa
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue - Vanhusneuvosto